

.....
zbuja vsak dan razen
nedelje in praznika ob
3. popoldan.

.....
Posamezna številka stane
10 vinarjev.

MARIBORSKI DELAVEC

.....
Po pošti stane mesečno
3 K 20 v

.....
Uredništvo in upravni-
štvo: Schmidererjeva u-
lica št. 5.

.....
Telefon 3/Vl.

Neodvisen delavski list za mesto in okolico.

Letnik 2.

Maribor, petek 21. februarja 1919.

Štev. 43.

Jutri zvečer na shod!

Jugoslovanska socialdemokratska stranka priredi jutri v soboto, dne 22. februarja v dvorani Narodnega doma javen političen shod, na katerem poroča g. Anton Kristan iz Ljubljane.

Proletarci vseh stanov, možje in žene, pridite na ta shod!

Socializem zmaga!

Po vseh deželah v Evropi in zunaj nje zmaga demokratizem, pojavlja se samozavest ljudskih množic in zdi se nam, da se nahaja človeška družba pred velikim preobratom, ki bo temeljito izpremenil življenske razmere. Nikakor pa ni to demokratizem, ki ga propoveduje sporazum ali Wilson; demokratizem, ki se je v svetovni vojni porodil, je izraz ljudske volje, izraz nejevolje proti terorizmu birokratizma in plutokracije, ki namerava tudi po tej vojni urediti družabne razmere tako, kakršne so bile pred vojno: hoče, da postane kapital ona sila, ki bo obvladala vse neimovite in manj imovite sloje človeške družbe s svojo železno pestjo.

Volitve v nemško konstituanto so nam dokazale, da je volja narodov drugačna. Iz volitev so izišli v Nemčiji socialni demokrati kot najmočnejša stranka.

V nedeljo so imeli volitve v konstituanto v Nemški Avstriji. S proletarijatom Nemške Avstrije smo delili pred vojno in med njo trpljenje tudi mi, ker smo živeli v eni najbolj nazadnjaških držav. Sedaj smo svobodni. Nemškoavstrijska socialna demokracija je vodila te dni hude boje z najbolj nazadnjaškimi strankami, ki so priče zopet dvigati svoje ošabne glave. Ob-skuren volilni boj so vodili zlasti krščanski socialci in nemški nacionalci. Po polomu države zmedene meščanske stranke so se zopet nekoliko orientirale in priče s svojo ljudstvu škod-

ljivo politiko z najbolj drzno demagogijo in umazanostjo.

Pa vse zastoj! Ljudstvo je spoznalo, kje so njihovi prijatelji, zato je v tako ogromnem številu oddalo svoje glasove za socialdemokrate.

Socializem zmaga!

Političen pregled.

Naše vprašanje pred komisijo. Delegati aliiranih in asociiranih držav so v torkovi seji, ki je trajala od 3. do 6. popoldne, vzeli na znanje zahteve, katere so stavili zastopnik Srbije Vesnić, zastopnik Slovenije Žolger in zastopnik Hrvatske Trumbić. Proučevanje vprašanj glede mej, izvzemši onih, ki se tičejo Italije, je bilo poverjeno komisiji, katera se je že bavila z romunskim vprašanjem.

Italija mobilizira proti Jugoslaviji. Uradno se poroča, da bo Italija vpoklicala v vojaško službo nekaj starejših letnikov. Ti vpoklici so v zvezi z eventualno vojsko proti Jugoslaviji, če bi zavezniki odklonili italijanske imperialistične težnje.

Wilson upa, da bo mir sklenjen meseca junija. Čehoslov. tisk. urad poroča: Predsednik Wilson namerava po svojem prihodu v Boston priobčiti obširen komentar k zvezi narodov, v katerem bo izrazil upanje, da se bo sklenil mir meseca junija.

Bavarski ministrski predsednik Kurt Eisner je bil danes umorjen. Atentator je poročnik grof Falay.

Atentat na Clemenceau-a. Iz Pariza se poroča z dne 19. februarja. Na ministrskega predsedn. Clemenceau-a je bilo danes ob 9. uri, ko se je odpeljal od svojega stanovanja in je njegov avtomobil ravno pripeljal na ogal ulice Franklin, oddano več streliv iz revolverja. Clemenceau je bil lahko ranjen na desni rami, a je ostal popolnoma miren ter izjavil osebam v svoji bližini, da se mu ni ničesar zgodilo. Napadalca, ki je skušal pobegniti, so policaji s pomočjo drugih ljudi ujeli. Imenuje se Coffin. Clemenceau je odšel peš domov. Njegovo stanje je popolnoma neopasno. Pri napadu je bil ranjen tudi šofer in ena oseba iz občinstva.

Velika železniška nesreča v Trstu.

Iz Trsta se poroča: Katastrofa na tukajšnjem kolodvoru južne železnice je žalibog večja, kakor se je videlo na prvi hip. Več vagonov leži popolnoma razbitih kar na

kupu in pod razvalinami je še mnogo trupel, katerih še niso mogli odpraviti, ker so kar zapicena med železjem in lesom voz. Izprva je bilo navedenih 150 ranjenih in mrtvih. Število žrtev pa je žalibog večje. Od 450 vojakov, ki so bili v vagonih, se ni rešila niti polovica. Dostop do kraja katastrofe, kjer še nadaljujejo delo za rešitev ponesrečenih, ni mogoč, ker je popolnoma zastražen po italijanskih vojakih. O vzrokih strašne železniške nesreče, ki se je dogodila na tukajšnjem kolodvoru južne železnice, se poroča od druge strani: 16. febr. zvečer se je odpeljal iz Trsta daljši vlak samih vojakov, ki so potovali na dopust v Italijo. Ta vlak je moral čakati dalje časa v Nabrežini. Ko je hotel okoli enajstih ponoči nadaljevati svojo pot, je ostalo iz doslej še nepojasnjenih razlogov zadnjih deset voz ločenih od sprednjega dela vlaka, ki se je že jel premikati.

Teh deset ločenih voz je jelo drsati nazaj in se spustilo po navzdol viseči progi v čimdalje hitrejšem diru proti Trstu. Na telefonsko obvestilo iz Nabrežine so v Trstu premaknili tračnice na ta način, da so prileteli vozovi na mrtev tir pred Šilozem in da se je tako preprečila na kolodvoru vsaj druga večja nesreča. V ubeglih desetih vozovih je bilo okoli 450 vojakov. Sprednji vozovi so se pri sunku v Trstu popolnoma razsuli, zadnji vozovi so se manj poškodovali, tako da so vojakovi v zadnjih vozovih zadobili manjše poškodbe ali da so se rešili, dočim se nahaja pretežna večina težko poškodovanih in mrtvih pod razvalinami sprednjih voz. Že medpotoma, ko so vozovi dirjali proti Trstu, je poizkušalo več vojakov skočiti iz voz. Prejkonje so ostali ob progi mrtvi ali močno poškodovani; to se do sedaj še ni dalo dognati. Ko so dirjali vozovi iz Nabrežine navzdol, je zlezal vojak iz voza na streho in od tam k zavori. Žalibog njegovo prizadevanje ni moglo ustaviti voz v groznem diru.

Mariborske novice.

Umrl je včeraj krojaški mojster Macuh. Nakopal si je v nesrečni vojski bolezen, ki ga je spravila v najlepši možki dobi v hladni grob. N. v m. p.!

Trgovci in obrtniki! Za trgovski in obrtni shod v Mariboru dne 16. t. m. so se trgovci in obrtniki, posebno iz mariborske okolice, prav malo zanimali. Trgovsko in obrtno društvo v Mariboru toraj tem potom še enkrat pozivlja vse trgovce in obrtnike iz okolice, da se nemudoma priglase. Natančnejša pojasnila dajeta odbornika Vilko Weigl, Glavni tig 22 in J. Božič, Tegetthoffova cesta 34.

Več zavednosti! Še vedno je v Mariboru nekaj Slovencev, ki se izdajajo za zelo velike narodnjake, pa še vedno podpirajo zagrizene nemčurske gostilne. Tako vlačje že več dni baje zavedni Hrvati par slovenskih fantov tja v Gosposko ulico k zagrizeni Nemki »Senekowitsch«, ki je ob priliki mariborske demonstracije razobesila frankfurterco. Pa še ni dovolj, da je tista gostilna tako zagrizena, še celo čez policijsko uro do 12. in še da je popiva ter uganja še drug.

norosti po tistih skrivnih luknjah. Res obžalovanja vreden je človek, ki je še vedno tako nezaveden, da še sedaj podpira narodne nasprotnike in hujskače. Saj imamo že itak več slovenskih gostiln v Mariboru, ki tudi razpolagajo z vsakovrstnimi in dobrimi vini Slovenci! Če bomo demo še za naprej tako počenjali, bomo ostali podlaga tujčevi peti.

Italijanska komisija v Mariboru. Predvčeraj je došla v Maribor italijanska komisija, da prouči tukajšnje razmere. Spremlja jo mestni poveljnik podpolkovnik Zwirn. Italijani so izjavili, da so zato prišli v Maribor, da pregledajo tukajšnje razmere in da si tudi lastijo pravico nadzirati razmere med Slovenci in Nemci na severni meji, ker so ravno tako člani entente, kakor Francozi, Angleži in Američani, ki so že večkrat obiskali Maribor in druge kraje severne meje. Danes sta izjavila dva višja italijanska častnika, da ostanejo stalno v Mariboru, da vršita nadzorstvo nad razmerami, ki vladajo na severni meji.

Podpore vojakom, ki zapuščajo vojaško službo. Ob odhodu iz vojaške službe je marsikak vojak popolnoma brez sredstev; če je iz zasedenega ozemlja, tudi nima nikamor iti. Da se pomaga takim vojakom za prvo silo, dokler ne dobe primerne dela, se jim bodo ob odpustu iz vojaške službe izplačevali pri pristojnih vojaških oddelkih prispevki za preživljanje vsaj za en teden. Stvar uredita dogovorno pov. za socialno skrbstvo in za narodno obrambo.

Kolportaža časopisov na železnici. Deželni vladi je došla pritožba o postopanju železniških organov proti kolporterjem časopisov; dogodili so se slučaj, da se ni dovolilo kolportirati časopisov niti v vestibulu na kolodvoru, niti na peronu. Deželna vlada stoji na stališču, da proti kolportaži v kolodvorskih prostorih, ki so dostopni javnosti, ne more biti nikakega pomisleka; prometne ovire in nevarnosti za poškodbe potnikov nastanejo lahko samo, ako se izvršuje kolportaža na prostoru za tračnice ali pa v prenapolnjenih vozovih. Železniški upravi se bodo dala tozadevna navodila.

Vpadi madžarskih tolp ob ogrsko-štajerski meji v okraju Radenci so že nekaj dni kar na dnevnem redu. Madžarska posadka ima koncem Radenc svojo gostilno, tam se vpijajo in potem streljajo na naše straže. Včeraj zjutraj je poskušal oddelek 50 Madžarov prekorajiti Muro. Pa so jih naši vrli fantje potisnili nazaj kamor spadajo. Spadali bi ti roparji pravzaprav v Muro med — ribe.

Nemška kultura. V izložbi trgovine Ivanke Weixl v Gosposki ulici je slika regenta Alexandra. Ta izložba je vsak dan zvečer ostudno opljovana.

Predrznost Nemcev ob demarkacijskem ozemlju postaja čim dalje neznosnejša za naše obmejne straže. V Cmureku so Nemci včeraj slavili z frankfurtercami in pijanostjo svoje »zmagoslavje«; prejšnji dan pa so prišli celo na postajo izzivati naše fante, ki so se skozi peljali v krajih, kjer je poveljnik nevtralne straže Nemec, razpisujejo po 1000 K nagrade za vsakega našega orožnika, ki bi se tja pokazal. To naj Lah! povedo tistim, ki so jih v proučitev nemške mož-beseda v Maribor poslali.

Špeharji se zopet prikazujejo, pa ne na trgu, ampak vozijo mimo Maribora v bližnje vasi; kakor n. pr. v Ruše, ker se bojijo v mestu maksimalne cene. Je vse prav, da nam pripeljajo slanino na dom, ampak za takšno odušeno ceno — po 35 K kg, pa še več — delavcu ni mogoče kupiti slanine. Bili naj bile tukaj na deželi druge cene kakor v mestu? Če bo šlo tako naprej, potem bomo delavci pač dobro izhajali.

Živila je hotel utihotapiti. Pretekli teden je šoštanjska veletovarna z usnjem Franz Woschnagg und Söhne poslala na Dunaj en vagon usnja. Kot znan prijatelj Nemcev je pa lastnik tovarne pustil naložiti med usnje precejšnjo množino masti, jajc in drugih živil, in to seveda brez vsakega dovoljenja in brez vednosti železniške uprave. To nakano so preprečili naši vrli železničarji, ki so izvedeli, kaj se nahaja v vagonu ter naznanili zadevo celjskim oblastim, ki so zaplenile živila. Trdi se, da je bil o zadevi poučen novoimenovani gerent mestne občine Soštanj, dr. Mayer (?).

Celovec strada in pleše. Po semkaj dospelih poročilih vlada v zadnjem času v Celovcu veliko pomajkanje živil. Minuli teden je mestna aprovizacija radi pomanjkanja mesa bila primorana razdeliti poslednje svoje zaloge, t. j. 4534 škatlic mesnih konzerv in 1000 škatlic sardin, in to za 30.000 oseb. V mestnem zboru razpravljajo o tem perečem vprašanju, ne morejo pa najti izhoda iz te krize. Vkljub temu se pa v Celovcu pridno popiva. Očividci pripovedujejo, da se še na celovških ulicah nikoli ni videlo toliko pijanih žensk, kot ravno sedaj.

Nemška lažnjivost. Nemško-avstrijski urad za notranje stvari je poslal občini St. Andraž v Slov. gor. abecedni seznamek vseh občin z Nemške-Avstrije. V tem seznamu so označene vse občine v Slov. gor. in celega Pljuškega okraja in še dr. V uvodniku se pozivlja vse, posebno pa župane, da požrtvovalno sodelujejo pri volitvah za Nemško-Avstrijo. Pri pogajanju so obljubili, da se ne bodo vtikali v notranje razmere ozemlja, ki je od nas zasedeno, a tukaj se zopet vidi, da so Nemci navadni hinavci in lažnjivci.

Napoleon v Mariboru. Ko se je jeseni 1805 mudil franc. cesar Napoleon, ki je združil velik del Jugoslovancev v Ilirijo, na svoji poti skozi slovenske dežele tudi nekaj časa v Mariboru, je bil nastanjen v hotelu »Lamm« na Koroški cesti štev. 18. Sedanji lastnik nekdanjega hotela še sedaj shranjuje kot dragocen spomin preprosti divan, na katerem je počival veliki Napoleon, na katerega nas Jugoslovane veže še zdaj hvaležen spomin.

Kontrola nad razdelitvijo premoga. O razdelitvi premoga iz premogovnikov v Zagorju, Trbovljah in Hrastniku se čujejo hude pritožbe. Deželna vlada je sklenila, da se sestavi pri Prehodno-gospodarskem uradu poseben pododsek, ki se mu poveri kontrola nad gospodarstvom s premogom. Ta pododsek bo sestavil za vsako dekada (10 dni) v mesecu izkaz o produkciji premoga in njega razdelitvi. Ta izkaz se predloži poverjeništvom za javna dela, za trgovino in industrijo in za promet.

Samomor. V St. Lenartu v Labudski dolini je po noči od 5. na 6. februarja izvršil samomor tamošnji okrajni sodnik dr. Josef Meschitz. Služboval je svoječasno tudi v slovenskih krajih Koroške in Štajerske. Rodom Velikovčan, je bil samomorilec velik narodni odpadnik in strupem sovražnik Slovencev, česar tudi v uradu ni hotel zatajiti.

Vsled lakote kradel. 15 letni Gautsch Otto, vajenec pri ključavničarju Rebernischek, je ukradel na Glavnem trgu osem kosov sladčic, vrednih 16 kron. Opravičeval se je pri policiji s tem, da je bil vsled gladi prisiljen krasti, ker ga je mojster brez zajutрка poslal po opravkih.

Na vojake je streljal. V neki gostilni v Novi vasi sta se skregala in slednjič stepla železniški delavec Franc Renner in njegov oče Stefan Renner z vojniki tržaškega peš-

polka. Med tepežem je Franc Renner ustrelil iz samokresa in pri tem ranil vojaka. Tudi z nožem je bil ranjen en vojak od neznanega storilca. V žepu Rennerja so našli revolver, ki je last gostilničarja Antona Mar.

Fingiran napad. Svoj čas smo poročali, da sta napadla dva vojaka železniškega adjunkta Traunigg in mu oropala 20.000 K. Policiji se je zdela takoj cela zadeva malo verjetna. Dognala je v kratkem, da je žena Traunigga prejšnji dan plačala zasebni dolg 14.000 K. Pri zaslišanju sta se zapletla mož in žena v protislovje in je on slednji priznal, da je napad fingiral. S tem denarjem je hotel pokriti primanjkljaj, ki ga je imel v uradni blagajni.

Prodajalec klobas na Glavnem trgu Valentin Jakob je kupil pri urarju Reichu na Koroški cesti jekleno uro za 36 K. Urar mu je dal pomotoma (!) zlato uro, vredno 600 K. Valentin je uro takoj zastavil za 150 K. Vsled ovadbe je policija izvršila pri Valentinu hišno preizkavo in našli so zanimive stvari: 3 ure, vitrihe in več zastavnih listov. Sumi se, da izvirajo te stvari od tatvin, zato so Valentina vtaknili v preizkovalni zapor.

Tatinska družba. Svoj čas smo poročali, da so prijeli vlomilce pri trgovcu Mahorko. Glavni storilec Robinšek je imel za ljubico natakario v kavarni »Südbahnhof« Anko Knoblacher. Pri hišni preizkavi so našli pri Anici 2 brilantna prstana, ki izvirata od tatvine pri zlatarju Karnerju. Knoblacher je nadalje izpovedala, da so dotično noč, ko se je izvršil ulom pri Karnerju, pili v kavarni »Südbahnhof« v družbi Robinška neki Lončarič, stanujoč Duchatschgasse 7, Mayer, stanujoč Koroška cesta 48. Dognalo se je, da je vrhu teh zapleten v ta vlom tudi četovodja nemške Volkswehr v Lipnici Franc Eferl. Tudi pri njem sta se našla dva prstana. Eferl je podaril en prstan svoji ljubici Mariji Matasel, kuharici pri dr. Turšiču v Stolni ulici št. 5. Policija je dognala, da so se vlomilci takoj naslednji dan po vlovu odpeljali v Gradec, kjer so prodali ukradeno blago.

Razne novice.

Po zraku se vozimo. Vsak dan čujemo nove smeje načrte o zračni vožnji in brez dvoma se nam bliža čas, ko bomo stopili v letalo z isto malomarnostjo ko na vlak. — Zrakoplov sestava »Candron Aerobus«, ki je bil namenjen za bombardiranje iz velike daljave, je preletel z osmimi ljudmi iz Pariza v Bruselj v dveh urah in 40 minutah. Zrakoplov lahko preleti 160 km na uro in 900 km brez počitka. — Zeppelinovi zrakoplovi pa nameravajo začeti v tem letu zračno vožnjo med Berlinom in Švicarsko.

Iz strahu pred tatovi je padla v nezavest. Ko je prišla v Zagrebu neka gospodična še pred poldne s trga domov in odprla vrata, je kriknila, da so vsi sosede prihiteli skupaj. Ko so prišli, so jo našli v nezavesti. V njenem stanovanju so gledale izpod postelje neke zamazane noge, sredi sobe pa je stal poln koš blaga. Za zaveso ob oknu se je stiskala neka ženska. Hitro so telefonirali na policijo, ki je prišla tata in tatice, katera sta hotela odnesti blaga v vrednosti 4000 K.

Italijanski sukanec

400 Yardov, črni in beli, vsaka debelost in množina se proda dokler je še kaj zaloge po 7 K komad pri tvrdki

Vilko Weixl, Maribor, Glavni trg 22